

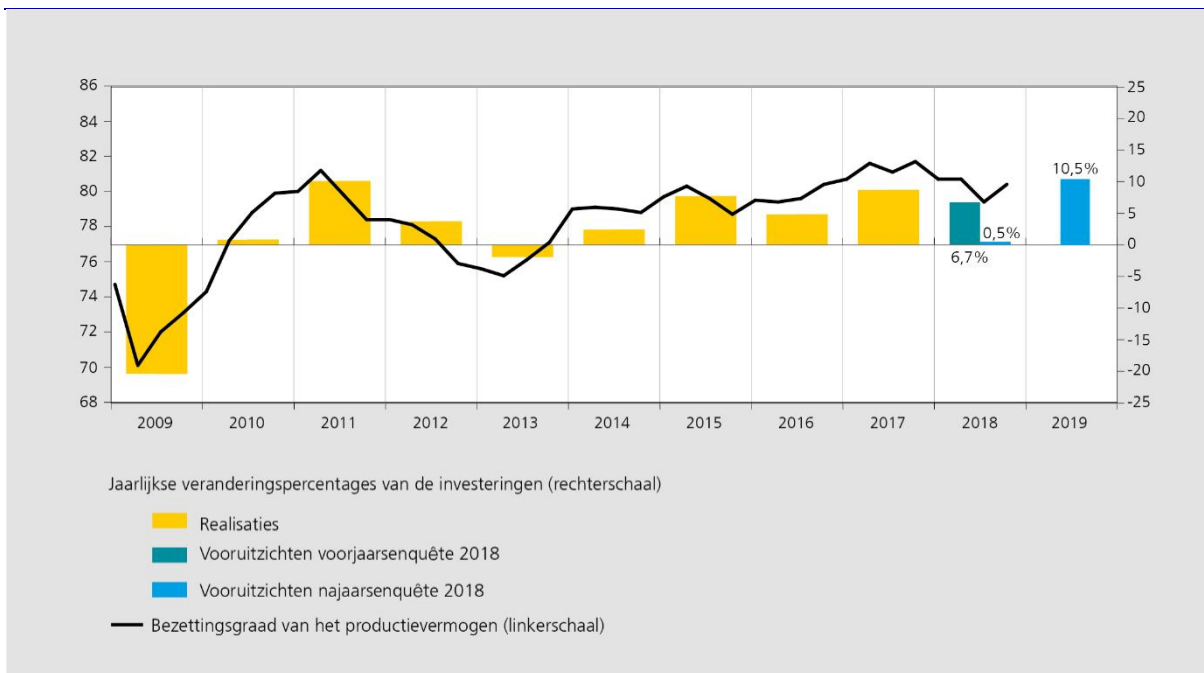
PERSCOMMUNIQUÉ

Resultaten van de enquête naar de investeringen in de verwerkende nijverheid

Uitstel tot 2019 van de oorspronkelijk in 2018 geplande investeringen

- De investeringen in vaste activa in de verwerkende nijverheid zouden in 2018 nauwelijks gestegen zijn in vergelijking met 2017
- De ondernemers verwachten daarentegen een verhoging van hun geïnvesteerde bedragen in 2019

GRAFIEK 1 VERLOOP VAN DE INVESTERINGEN¹ EN HET PRODUCTIEVERMOGEN

¹ Volgens de halfjaarlijkse enquête van de NBB; veranderingpercentages van de investeringen uitgedrukt in lopende prijzen (exclusief leasing).

De Nationale Bank van België houdt tweemaal per jaar, in de lente en in de herfst, een enquête naar de investeringen van de ondernemingen uit de verwerkende nijverheid.

Stagnatie van de investeringen in 2018

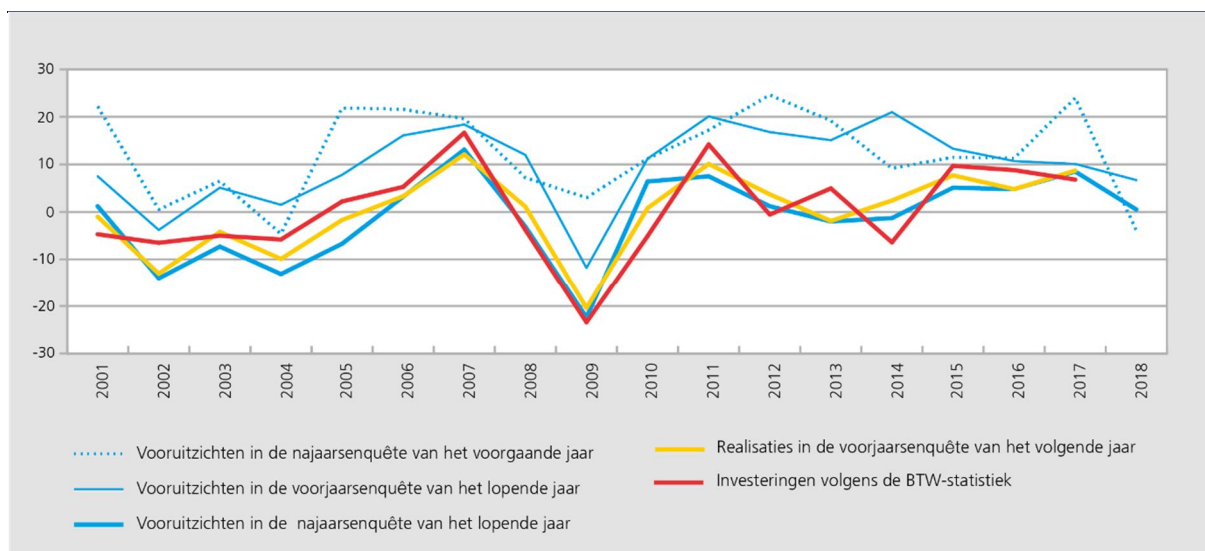
Volgens de resultaten van de najaarsenquête 2018 zouden de investeringen in vaste activa – uitgedrukt in lopende prijzen – in 2018 nauwelijks gestegen zijn in vergelijking met 2017. Die stagnatie houdt verband met de daling van de bezettingsgraad van het productievermogen die werd opgetekend tussen eind 2017 en medio 2018 en met de afname van het ondernemersvertrouwen in de verwerkende nijverheid gedurende heel 2018.

Dat de geïnvesteerde bedragen in 2018 vrijwel stabiel gebleven zijn ten opzichte van 2017 is het gevolg van uiteenlopende ontwikkelingen binnen de bevraagde industrieën. Enerzijds zouden de investeringen aanzienlijk zijn toegenomen in de chemische nijverheid, de plasticnijverheid, de ijzer- en staalnijverheid, de non-ferrometaalnijverheid, de papier- en

kartonnijverheid en in de productie van bouwmaterialen (met uitzondering van glas). Ze zouden daarentegen teruggelopen zijn in de petrochemische nijverheid, de automobielnijverheid en de voedingsnijverheid.

In vergelijking met de voorjaarsenquête, waaruit voor 2018 een verwachte investeringsgroei van ongeveer 6,7 % bleek, werd de nieuwe raming voor datzelfde jaar neerwaarts herzien tot een bijna-stagnatie (+0,5%) van de geïnvesteerde bedragen. Dat verloop is toe te schrijven aan de grote en zeer grote ondernemingen (250 werknemers en meer), waarin de groei van ongeveer 10 % is veranderd in een geringe daling, terwijl de kleine ondernemingen (minder dan 50 werknemers) de geïnvesteerde bedragen aanzienlijk hebben opgetrokken; in de middelgrote ondernemingen (50 tot 249 werknemers) zijn de investeringen vrijwel ongewijzigd gebleven.

GRAFIEK 2 **BEDRIJFSINVESTERINGEN IN DE VERWERKENDE NIJVERHEID: VOORUITZICHTEN UIT DE HALFJAARLIJKSE ENQUÊTE EN FEITELIJKE INVESTERINGEN**

¹ Bronnen: NBB - halfjaarlijkse enquête, veranderingspercentages van de investeringen uitgedrukt in lopende prijzen (exclusief leasing), Statbel.

Toelichting: De definitie van investeringen is restrictiever voor de enquête van de Bank dan voor de btw-statistieken, aangezien immateriële activa en leasing daarin niet zijn opgenomen. Gemiddeld beschouwd is de enquête naar de investeringen evenwel representatief voor ongeveer 50 % van het investeringsbedrag van de verwerkende nijverheid zoals dat in de btw-statistieken is weergegeven.

Verwachte toename van de investeringen in 2019

Voor 2019 verwachten de ondernemers dat hun investeringen met ongeveer 10,5 % zullen toenemen. De investeringen zouden nog worden opgevoerd in de chemische nijverheid en de plasticnijverheid en, in mindere mate, in de ijzer- en staal- en de non-ferrometaalnijverheid. In de voedingsnijverheid zou de daling van de geïnvesteerde bedragen evenwel aanhouden, maar in een trager tempo dan in 2018.

De toename van de investeringen voor 2019 zou alleen toe te schrijven zijn aan de zeer grote ondernemingen (500 werknemers en meer), waar het hoogstwaarschijnlijk gaat om in 2018 uitgestelde projecten.

De investeringsvooruitzichten die de ondernemingen in de enquête meedelen, vormen een goede indicator voor de grote tendensen van de investeringen (vertraging, versnelling), maar de strikt cijfermatige ontwikkelingen moeten met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien het verschil tussen de vooruitzichten en de uiteindelijk geïnvesteerde bedragen vaak aanzienlijk kan zijn. In de najaarsenquête van het voorgaande jaar overschatten de ondernemingen immers systematisch hun investeringsvooruitzichten voor het komende jaar, in de voorjaarsenquête van het lopende jaar stellen ze zich vervolgens gematigder op, en in de najaarsenquête van het lopende jaar ten slotte geven ze een raming die zeer dicht bij de uiteindelijk opgetekende cijfers ligt.

Een van de mogelijke verklaringen voor die systematische opwaartse vertekening in de enquêtegegevens is dat de ondernemers daarin veeleer hun bereidheid om te investeren zouden uitdrukken, maar dat die investeringsbereidheid uiteindelijk wordt afgeremd door externe elementen waarop de ondernemers minder vat hebben, of waarop ze moeilijker kunnen anticiperen. De gebruikelijke voorzichtigheid is dus des te meer van toepassing voor 2019 gezien de onzekerheden, met name op het vlak van de internationale handelsrelaties.

Bij de najaarsenquête wordt aan de ondernemingen gevraagd hun investeringsbedragen uit te splitsen naar economisch doel en financieringswijze.

Voorname investeringen gericht op de vervanging van het productieapparaat en uitbreidingsinvesteringen

Als **doel van hun investeringen** vermelden de ondernemers over het algemeen (voor ongeveer 80 % van de verrichte investeringen) twee grote redenen, namelijk de vervanging en de uitbreiding van het productieapparaat; het saldo (ongeveer 20 % van de investeringen) omvat investeringen gericht op rationalisatie en milieubescherming.

Sinds 2014 is het aandeel van de uitbreidingsinvesteringen groter dan dat van de vervangingsinvesteringen. Terwijl het aandeel van de uitbreidingsinvesteringen, in relatieve termen, ten opzichte van het aandeel van de vervangingsinvesteringen tot in 2016 toenam, neemt het verschil tussen de geïnvesteerde bedragen voor uitbreiding en die voor vervanging sindsdien af. In 2018 zou het aandeel van de uitbreidingsinvesteringen 39 % hebben bedragen, tegen 37 % voor de vervangingsinvesteringen. Voor 2019 zouden de aandelen van de twee grote investeringstypes nagenoeg vergelijkbaar zijn (40 % voor de uitbreiding en 39 % voor de vervanging). Voor de andere investeringstypes zouden de aandelen van de investeringen voor rationalisatie en voor milieubescherming respectievelijk 15 % en 3 % in 2018 en 12 % en 3 % in 2019 uitmaken.

TABEL 1 **ECONOMISCH DOEL VAN DE INVESTERINGEN IN DE VERWERKENDE NIJVERHEID**
(in procenten van de totale investeringsbedragen)

	Vervangings- investeringen	Uitbreidings- investeringen	Andere ¹	waarvan:	
				Investeringen in rationalisatie	Investeringen in milieu- bescherming
2013	44	37	19	12	4
2014	40	42	18	12	3
2015	36	41	23	14	4
2016	31	48	21	12	3
2017	38	42	20	12	4
2018	37	39	23	15	3
2019	39	40	21	12	3

¹ Worden beschouwd als 'Andere', de investeringen waarvoor het niet mogelijk is het belangrijkste economische doel te bepalen, bijvoorbeeld sociale investeringen, en investeringen gericht op rationalisatie en milieubescherming.

Het beroep op eigen middelen blijft veruit de belangrijkste **financieringsbron van de investeringen**. Zo zou 91 % van de totale investeringen in 2018 zijn gefinancierd met eigen vermogen. Het aandeel van de investeringen die met vreemd vermogen zijn gefinancierd zou 7 % hebben bedragen. Het aandeel van de zelffinanciering zou nog toenemen in 2019 en goed zijn voor 94 %, tegen 5 % voor het vreemd vermogen.

TABEL 2 **FINANCIERINGSWIJZE VAN DE INVESTERINGEN IN DE VERWERKENDE NIJVERHEID**
(in procenten van de totale investeringsbedragen)

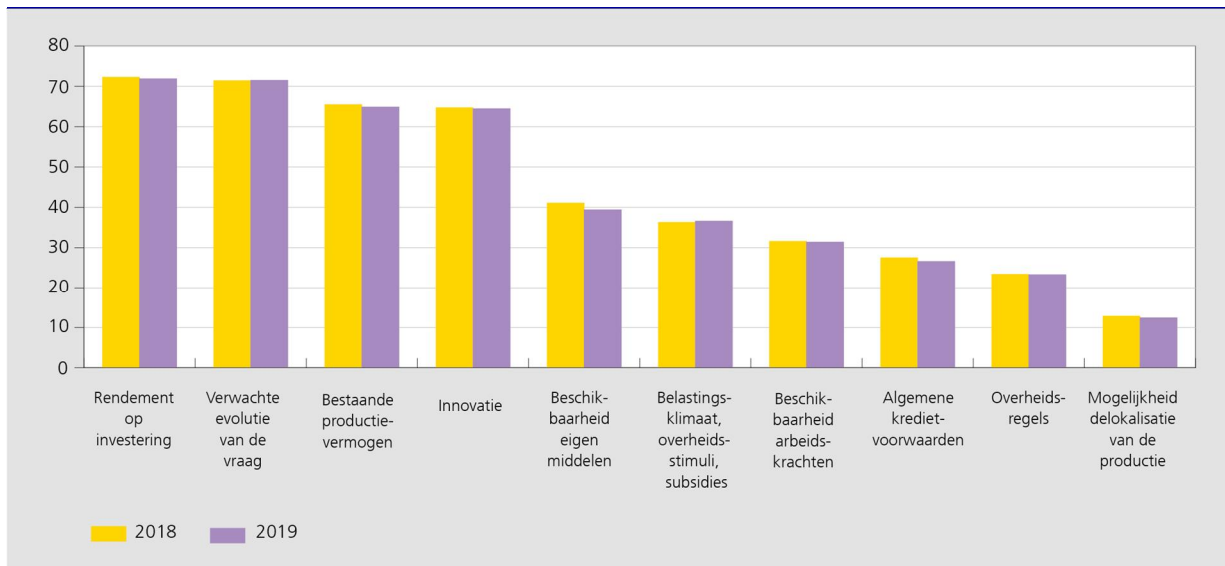
	2015	2016	2017	2018	2019 (vooruitzichten)
Eigen middelen ¹	89	91	91	91	94
Kapitaalverhoging via de uitgifte van aandelen	...	...	...	...	...
Vreemd vermogen	8	7	8	7	5
Materiële investeringsgoederen via leasing.....	3	2	1	2	1

¹ Met inbegrip van de financiering via een bedrijf binnen dezelfde groep.

Naast de louter kwantitatieve resultaten verschaft de enquête ook kwalitatieve informatie over de **investeringsdeterminanten** van de ondernemingen.

De ondernemingen wordt verzocht aan de hand van een lijst van mogelijke factoren aan te duiden in hoeverre de factor voor de investeringsbeslissing "stimulerend" of "beperkend" was of "geen invloed" had. De voor 2018 als "stimulerend" bestempelde investeringsdeterminanten hebben voor 2019 grotendeels dezelfde omvang. De belangrijkste investeringsdeterminant blijft de opbrengst van de investeringen, die zowel voor 2018 als voor 2019 door iets meer dan 7 op 10 ondernemers wordt vermeld, op de voet gevolgd door de verwachte ontwikkeling van de vraag. Het bestaande productievermogen en de invoering van nieuwe technologieën (innovatie) werden ook genoemd als beslissende factoren om te investeren, door ongeveer twee derde van de bevroegde ondernemingen, zowel voor 2018 als 2019. Voor bijna vier op de tien ondernemingen vormt de beschikbaarheid van eigen vermogen een bepalende factor voor de investeringen. Bijna een derde vermeldt in dat verband de belastingen en subsidies, en onmiddellijk daaropvolgend de beschikbaarheid van arbeidskrachten. Daarna volgen de algemene kredietvoorwaarden, die door iets minder dan één op de vier ondernemingen stimulerend worden geacht. Ten slotte vindt slechts 13 % van de bevroegde ondernemingen dat een mogelijke delocalisatie van de productie een belangrijke factor vormt bij de investeringsbeslissing.

GRAFIEK 3 **INVESTERINGSDETERMINANTEN¹**

¹ Percentage ondernemingen die de investeringsdeterminanten "stimulerend" hebben genoemd. De ondernemingen kunnen meer dan één bepalende factor vermelden.